

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
administracija in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Jugoslovanski ustajniki in evropska diplomacija.

Vodje ustaje v severni Bosni in dopisniki evropskih listov na tem bojišču so v skupščini 25. nov. razposlali sledeči klic do evropske diplomacije:

„Že je preteklo mescev čvetero, kar so v deželah Bosniji in Hercegovini vojne baklje zora in zarija, kar se križ bori s polomescem.

Ustaja razširjena je od Kosovega polja ob srbski, avstrijski in črnogorski meji dolo do krasnega obrežja jezera Skutarskega. Čez 300.000 nesrečne dežele otrok je pobegnilo čez bližnje meje in ti objokujejo, zmrzevajoči in stradajoči, zgubo imetja, domovja svojega. Zapuščeni kraji nekdanje pridnosti opustošeni so, le črno okajeno, razpadeno zidovje je še znamenje, da so tu kedaj bivali ljudje; vsa žetev je vničena, polje leži neobdelano in pusto in glad v zvezi z boleznijo se spreha, a prihodnjo spomlad bo pobiral svoj davek.

Podoba prihodnosti je črneja, ko da bi jo mogli narisati. In vendar tlačeni narod mora se boriti, boriti se pod geslom „svobodo ali smrt“ za svoje človeške pravice.

To geslo je v ljudstvu tako vkoreninjeno, da je vsi škodljivi, politični ali vremenski vplivi ne morejo omajati. Narod je nastopil pot pravice in pravosti, na tem hoče napredovati, ne more ga zapustiti, če bi tudi v boju na njem šel v propad svoj. Je li pa v pravosti opravičeno, je li prav to, da narod, ki je po naravi tako bogato obdarovan, v boju za svobodo, pravo in kulturo civilizirana Evropa tako osamljenega, tako brez vse pomoči

pusti? Po naših mislih je to nevredno sedanjega kulturnega stanja Evrope!

Evropske velike oblasti so v imenu napredka, na blagor človečanstva zavezane braniti te lepe dežele razpada s tem, da borečemu se narodu podele mir in ono samostojnost, kakoršno imate Srbija in Črnagora.

To je pravna dolžnost diplomacije evropske!

No, če ta oklic dosti ne upije, potem evropske diplomacije res ni moč omečiti, da bi se usmilila ubogih trpinov.

Tudi Srbska je že v hudi zadregi. Turki prestopajo meje in delajo škodo srbskim prebivalcem. Turška vlada pa vedno zagotavlja, da se srbskih mej ne bo dotaknila. To zopet kaže, da, če tudi v Carigradu res kaj hočejo in obetajo, nimajo prave moči to tudi izpeljati. Turki vojaki se pač ne dajo tako v vojnicah držati, kakor drugi, in Srbija se jih bo morala že sama braniti.

Augsburški „A. Ztg.“ popisuje njen dopisnik iz Carigrada stan po turških provincijah prav žalostno. On pravi, da kristijanom res že ni več moč prestajati turške sile. Bulgari bi bili že davno vzdignili se, a Turki so jim pobrali vse orožje. Tako jim ne ostaja drugega, nego poslati svoj klic do Carigrada, nič drugega ne zahtevaje, ko pravice, da ne bi se desetine pobiralo po 12¹/₂, 20 ali celo 50 do 60, ampak le 10 od sto, in da bi kristijani smeli ravno tako nositi orožje, kakor Turki in Čerkesi. V principu je sultan k temu že privolil in dal poseben ukaz, toda ta ukaz ni čisto nič spremenil reči.

S tistimi, ki so bili prijeti zavoljo tako zvane bulgarske zarotbe, ravna jo Turki prav

nečloveško in jih trpinčijo, kar morejo. Za zdaj še ni upati pomoči, ker je Midhat-paša namestnik ministra prava, isti paša, ki je bulgarski deputaciji, ktera se je prišla pritožiti, rekel: „Že enkrat sem jih nekaj izmed vas dal obesiti, in bom tudi zdaj tako storil, ako vam ni prav, kakor je.“

„Glas Crnogorca“ prinese dolg zapisnik Turkov, ki so se zarotili, da hočejo vse kristijane, majhne in odraslene, na en dan pomoriti, ker vidijo da upora noče biti konec.

Da bi vse to evropska diplomacija mirno gledala in čakala, da se zgodi, to skoro ni verjetno. Pa saj bi prej nihče ne bil verjel, da bo pustila reči tako daleč priti, kakor so zdaj.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. decembra.

Avstrijske dežele.

Nadvojvoda Albrecht se 5. t. m. poda v Petrograd, kjer boje ostane kakih 6 dni.

Skupni vojni minister prav očločno zahteva, da se izdela železnična črta iz Dunaja v Novi. Kupčijsko ministerstvo, kteremu ta črta ni prav všeč, se tej sili vojnega ministerstva čudi; kdor pa pazljivo opazuje dogodke na Turškem, kjer se utegne vneti huda vojska, mora vojnemu ministru prav dati. Čudno je le, da se ta črta že prej ni izdelala, ker je bilo vendar vsakemu jasno, da iztočno vprašanje se mora enkrat rešiti. Pa pri nas smo navadno z vsako rečjo prepozni.

V Gradcu se je 1. t. m. pričela sodnijska obravnava zoper dr. Tavšinskega in tovarše njegove zaradi veleizdaje. Med pismi, ki

Iz Carigrada.

(Dalje.)

Po mestih turških se tudi nahaja pogosto nezakopana mrhovina, tu podgana ali maček, tam kak pes, zunaj mesta tudi osel ali vol; evropske gospé in gospodične bi gotovo omedlele o takem pogledu in duhu. Nekaj posebnega je tudi to, da ponoči mora vsak človek, ki stopi na ulice, luč seboj imeti, sicer ga brez vsih ceremonij kar v luknjo vtaknejo, ter mora včasih prav dolgo zaprt ostati, zlasti ako pozabijo drugi dan poprašati, zakaj je zaprt, kar se prav pogosto zgodi, in samo zato je v Turčiji strašno priti v ječo. Kdor nima koga, da bi prišel poprašat za-nj v ječo, navadno dolgo sedi v tamnici. Zato pa tudi zedinjeni Bulgari, ki so pod drinopoljsko oblastjo, v vsakem takem slučaju hitro priteko v misijonsko hišo pomoči prositi, in hišnik, rojen Napolitanec, ki pa zna prav dobro turški jezik, gre brž na konak (sodnijo) ter hitro vse opravi, ker vedó Turci, da za njim tiči 6 evropskih konsulov, med njimi celo pruski,

ki je rojen Drinopolčan pa goreč katolik in velik dobitnik misijonu. Ravno zato so konsuli velika dobrota posebno po Turškem, ker skrbé za popotne svoje podložne. Tako je bil pred malo dni vjet in v ječo vtaknjen nek Hrvat; ječar imel bi ga bil po pogodbi hitro naznaniti konsulu avstrijskemu, ali še le 10. dan ga je dal peljati po saptiji (žandarmu) pred konsula. Ta ga vpraša, zakaj je zaprt, ali ima pos, in ko ga je imel, vdari ob mizo z vso silo in močjo, ter tako silno zarohni nad saptijo, kje ima pravico Avstrijane s posom loviti, da je revež kar obledel. Hrvata je brez pomude oprostil, saptija kakor psa zapodil ter poslal kovasa (svojega slugo) do ječarja mu naznaniti, da je oni jetnik oprostjen; napravil je tudi pritožbo do vlade turške, da bo gotovo oni ječar ali odstavljen ali prestavljen drugam.

Pa vrnimo se zopet k turškim mestom. Pometal sem ulice, preglejmo poslopja. Po premožnih in gosposkih oddelkih se nahajajo poslopja, ki zaradi nenavadne oblike in zunanjosti človeka zanimajo, z najraznijim barvinim lišem in steklenim blišem ter celó zlatim lo-

šem oči mamijo in na-se vlečejo — pa so skor vse lesene. Nekatere takih hiš so tako čisto lesene, da bi jih lahko tam gori kje v Škandinaviji popolnoma izdelal, pripeljal in postavil, druge so zidane — po orientalsko. Kako? Napravi se nekak podzid, da iz zemlje gleda, pa brez apna; nanj se naloži lesena greda; zdaj se na ti gredi postavijo na voglih druge grede, pa ravno navpično ter se zavežejo na vrhu z leseno gredo, ki je prvi na podzidu paralelna; na to se postavijo zopet na vogle te vrhnje grede kakor poprej na spodnjo in se zopet zvežejo z gredo, ki je paralelna oni na podzidu, in tako imamo osnovo za hišo pri tleh in še z enim nadstopjem. Zdaj se odloči prostor za vrata; prag je greda na podzidu, postavita se na to gredo dva „bangarja“ t. j. dve leseni gredi, ki segate od podzidne grede do vrhnje ž njo paralelne, na ktere so dobro pribijete — ker bi bila pa vrata previsoka, se ti dve navpični gredi paralelno s (podzidno) pragom prekrižate z drugo gredico in luknja za vrata je gotova; ravno tako se izpeljujejo in izvršujejo vsa potrebna okna, vse notranje

so sodnji prišla v roke, je tudi neko pismo Tavšinskega do grofa Hohenwarta, v katerem Tavšinski federalistični stranki ponuja pomoč stranke socijalno-demokratske ter se hvali, da se na njegovo besedo ta stranka vkrene ali na desno ali na levo. Pri izpraševanju je Tavšinski rekel, da to pismo je izmišljeno in da ga nikdar grofu ni pisal. Državni pravdnik je zahteval grofa Hohenwarta poklicati za pričjo, zagovornik pa se je temu vstavljal.

Gališkemu c. namestniku grofu Potockemu, „Gaz. Nar.“ priporoča, da naj poslanec poljske v političnih vprašanjih pusti čisto pri miru in svojo pozornost obrača le na administrativne in gospodarske reči, da se ne spre ali z ministerstvom ali pa s svojimi rojaki.

Vnanje države.

V Hercegovini se Turki pripravljajo na boj. Kristijanov je 8—10000 mož in so prav dobro zavarovani. Poveljnik jim je Pavlovič. Pri Goranskem jim je v roke prišla turška pošta in neko pismo vojnega ministra do Servera-paše, v katerem naznanja, da do spomladi ne more poslati novih vojakov.

V Dubrovniku so na 6 let ječe obsodili laškega prostovoljca Maneschia, ki je o priliki, ko je poskušal priti čez mejo, ustrelil nekega avstrijskega žandarma.

Turško ministerstvo se bode boje zopet spremenilo, vendar pa vse premembe dežele niso v stanu rešiti. Deželni glavarjem se je zaukazalo vse denarje poslati v Carigrad, da bodo mesca januarja mogli izplačati obresti državnega dolga.

Izmed **kristijanov** na Turškem nam piše zanesljiv poročevalec, da se tam nahajajo v očitni nevarnosti življenje izgubiti. Besni Turki so vsak dan hudobniši in nestrpniši, pobijajo, koljejo, robijo (ropajo), požigajo in odnesó, kjer koli kaj najdejo. Ubiti so že trije katoliški mašniki od Turkov in nad sto vernikov. Srbov (grkov) je izginilo brez števila. Samo v Bosni, ne prištevaje Hercegovine, je razdanih 75 sél, in kaka polovica ljudi je izbeglo, drugo je vse poklano in pobito. — Strah človeka pretresa, kadar pomisli, kolike gnusobnosti so počenjali, strahotno skrunjene deklina na kose razsekali in svoje pse vanje podražili, male otroke na sulce natikali in tako po mestu z njimi letali. Katoliški narod nadja se od Avstrije rešenja, Srbi v Bosni od Rusije, tako v strahu pa pričakujejo smrti

vsaki čas; a „prosvitljena Evropa“ mirno spava in se ne meni zato, da se toliko pravične krvi preliva. „Bože smiluj se kukavnom narodu Bosanskom! Mogao bi Vam listove i listove napisat od grozni slučajeva, koji su se zbili, ali šta hasni, kad oni, koji može, neće ništa da učini, a oni, koji nemogu, zaman sa nama tuguju“.

Ruski kancler, knez Gorčakov, biva v Berlinu in je imel 1. t. m. avdijenco pri cesarju.

Pruski narodni liberalci so Bismarka že sili in mu iščejo naslednika, ali kakor piše „Eisenbahn Zeitung“: Žabe hočejo imeti drugega vladarja, ker se jim sedanji preveč štorcljast zdi. (Znano je, da so štorcljam žabe priljubljena jed. Vred.)

Berolinska sodnija je sklenila pričeti preiskavo zoper grofa Arnima zaradi brošure „pro nihilo“, ki se njemu pripisuje. Prvi natis omenjene brošure je že ves razprodan in dela se drugi natis.

Francoski listi hudo prijemajo ministerstvo, da Angleški ni zabranilo od egipčanskega kralja kupiti toliko delnic sueškega kanala. Lesseps pa naznanja, da se je primerno število delnic že početkom odločilo za Angleško, ki je pa delu nasprotovala in se za delnice ni zmenila. Zdaj pa je za se odločene delnice sprejela in po njegovem mnenju je prav dobro znamenje, da se angleški in francoski denarji skupaj naložé.

Modenski vojvoda je svojim dedičem, kakor poroča „Vaterland“, naložil, da morajo od dedščine svoje vsako leto sv. očetu plačevati 3 odstotke, dokler bode trpela sedanja stiska sv. cerkve. „A. J. C.“ pa še naznanja, da je umrlí vojvoda papežu tudi prepustil vse pravice do vojvodine modenske, če bi razpadla sedanja zedinjena Italija in bi se pregnanim vladarjem njihove pravice povrnilé.

Na Španjskem tudi dobojo novega vnanjega ministra. — Cortesi se snidejo 1. februarja.

Izvirni dopisi.

Iz litjskega okraja. 2. dec. (Prepovedan misijon.) Naš okrajni glavar je zopet učinil neko prav junaško delo. V vaški fari so hoteli napraviti ljudski misijon. G. fajmošter so v ta namen poklicali oo. lazarisce iz Celja, ki so 29. novembra prišli na

Vače. A naši liberalci se ljudskih misijonov od nekaj silno hudo boje, zato je g. Vesteneck mislil in mislil, kako bi misijon vaški zabranil, da bi njegovo glavarstvo ne bilo oskrunjeno s to cerkveno slovesnostjo, ki se z duhom naprednjaškim ne strinja. Pretekli teden so žandardi stikovali po Vaški okolici in ljudi izpraševali, če marajo za misijon in kdo bo plačal stroške itd. Da bi gosposka ne imela nobene vzroka delati sitnosti, je g. župnik okrajnemu glavarstvu naznanil, da se 30. nov. na Vačah prične sv. misijon. A kdor hoče kaj doseči, vedno najde primerno priliko. Tudi naš okrajni glavar ni bil v zadregi, kaj naj stori. Pisal je do vlade deželne, da v okraju litjskem razsaja epidemična vratna davica (difteritis) in da na Vačah hočejo napraviti še misijon, kar bi pa bolezen še bolj razširilo, ker se pri takih prilikah veliko ljudi shaja. Prosil je, da naj deželna vlada potrebno vravna, da se ta nevarnost odvrne. Vlada je neki odgovorila, da reč ta spada v delokrog okrajne policije, ki je pod poveljstvom okrajnega glavarstva, ki naj stori, kar se mu zdi potrebno, ker so mu dotične zadeve in razne okoliščine bolj znane nego vladi. Vsled tega je okrajno glavarstvo v zadnjem trenutku iz „policijsko-zdravilskih“ vzrokov prepovedalo misijon na Vačah, rekši, da je vradno konstatirano, da na Vačah in okolici razsaja vratna davica. Ker pa za to boleznijo na Vačah še nobeden ni zbolel in ne umrl, kakor pričuje občinsko zastopništvo, in ker glavar ni prepovedal sejmov, ki so 30. nov. in 1. dec. bili na Vačah in v sosednjem kraju, kjer se shaja navadno še več ljudstva kakor k misijonom, zato je šel gospod fajmošter 30. nov. v Ljubljano, da se pri deželni vladi pritoži zoper to prepoved. Deželni predsednik je obljubil, da hoče reč priskati še tisti dan in do poldne 1. decembra gospodu župniku odgovoriti, kaj naj stori. A gg. misijonarji in sosednji duhovniki so 1. dec. čakali in čakali, pa odgovora le ni bilo, zato je gosp. župnik zopet telegrafiral v. č. ordinarijatu, da bi se reč urno rešila, ker niti na Vačah niti v sosednjih duhovnijah nikjer ni vratne davice, kakor sosednji duhovni pastirji zamorejo pričati. Ob enem je telegrafiral deželnemu predsedniku, da naj misijon ali dovoli, ali prepové. Preden pa je g. deželni predsednik še dobil telegram župnikov, prepovedal je misijon, češ, da so med tem zopet trije umrli za omenjeno boleznijo. G. župnik je vse to poslal knezoškofjskemu ordinarijatu ter pro-

pregrade in duri za sobe, shrambe itd. Ko je to dokončano, je obod že ves prekrizan, kjer pa so še večje prazne luknje, pa še nalašč pribijejo kako gred, da so luknje povsod bolj ozke, pa tudi ne preveč visoke. Zdaj postavijo prav ploskato podstrešje, pokrijejo z žlebnim crepom (opeko) in še le pod dokončano streho se začne zidati. Kako? Blata, prahu, ilovice, prsti napravijo cele kupe, vse dobro pomešajo in še pridenejo zrezanega trstja, ali slame in to je — turška malta. Navozijo še ploščene kamena — pa ne skal, ampak ploskati krogelj — tega pokladajo in zabijajo med one gredi — z ono malto pa ga popajo in nazadnje še omečejo. Tak zid je navadno po 6—9 palcev debel, drži ga skupaj sam les, ko ta strohni, vse skup zleti na tla. Za zunanjo lepoto pa tako poskrbé: Dobé apna, ga z malo prav drobnim peskom dobro pomešajo in pa s tuljami (debelim predivom), s to smesjo omečejo, ogladijo, in ko se posuši, je trdo, tulje skup drže skorjo, ki je podobna marmoru, zlasti ako zmesi še pridenejo kako bojo (farbo), kar je sploh navadno. In hiša pogosto še pomalana

od zunaj, stoji prav gizdavo zlasti še zato, ker orijentalec ima v hiši vse polno oken, kjer imate vi po eno, ima on najmanj dve ali še celó tri. Take hiše pa niso ne zoper mraz, ne zoper vročino, ker vse lahko predira tako tanko in šuplo steno. Ali zunanja skorja (po pol palca debela ali še le četrt) pa se rada razpoka, dež sili v pokline in kmalo začne obletovati, hiša postane enaka kaki odrtini — vidi se les in kamenje. Navadno je orijentalec počasen za popravo ter pušča vse v nemar, dokler mu ne začne kamenje ropotati iz zida ter solnce lukati skozi luknje — in tacihi hiš ima vsako mesto posebno v revniših predelih prav mnogo, pa tudi tacihi, ki popolno kimajo in se sosuvajo, da že nihče ne stanuje po njih, ali samo še v ednem kotu.

Hiš resnično zidanih je prav malo po orientalskih mestih, še te, ki so orientalsko zidane, so odzad navadno prav čisto lesene, z leskami obita stena. Zato pa tudi vsak požar vse vpepeli, da se komaj pozna, kje je kaka hiša stala pred ognjem.

Nasledek te lesnine je ta, da po tacihi

mestih so vse hiše polne steníc, tudi pri imenitih in visocih ljudeh, kar v Italiji ni, čeravno je enaka vročina, pa imajo zidane hiše, v zidu pa stenica nima počivališča, ampak samo v lesu. Turške hiše imajo po oknih polno lesenih mrež prav enacih, kakor so po Kranjskem pri spovednicah v navadi. Za temi mrežami stanuje turško ženstvo, ki skozi nje zamore sicer videti vse, kar se godi na ulicah, ali videno od drugih ne more biti. Te sirote so res prave sužnje, vedno tičé po hišah, ako imajo vrtove, je še, kjer pa teh ni, tam mora taka ječa prav pusta biti, ker razun prav revnih, skoro beraških, se ne vidi skor nikdar nobena na ulici; samo jeseni, ko grozdje zori, takrat pa se vse vozijo vsak petek v nograde (če jih imajo) grozdje zobat na voze od najličneje kočije z lepimi konji do čisto kmečkih kol brez vsega železa z oslom ali volom; navadno jih spremlja tudi muzika, ker na eno stran odhajajo vse skup in se zopet skup vračajo kuči. Obleka njihova pač ni po novem kroju — ampak po starem, kakoršen je bil morda že pred več stoletji. Zdaj zahtevajo

sil energične intervencije pri ministerstvu bo- gočastja. Res je čudno, da g. Vestenek v svojih poročilih takó trdovratno govori o epidemični bolezni, za katero jih je že več pomrlo, gg. žup- niki in občinski možje pa za to bolezen in za omenjene mrlice nič ne vedó. Zakaj okrajni glavar ne pove kraja, kjer nevarna bolezen razsaja in imena tistih, kateri so za njo že umrli? (Slišimo, da je deželna vlada 2. t. m. popoldne zdravniškega svetovalca viteza dr. Stöcklina poslala v Litijo, da se prepriča, ali res na Vačah ni epidemične bolezni, na katero se ukaz okr. glavarstva sklicuje, katero pa občinsko zas- topništvo tají.) Deželna vlada štajarska je v ne- kem primerljivejši določila, da se smejo misijoni in druge cerkvene pobožnosti iz zdravilskih vzro- kov prepovedati le tedaj, če v farni ali v so- sednjih občinah razsaja kaka nalezljiva bolezen. — Misijon je dovoljen. Vredništvo.

Od Sorinih bregov. 29. novemb. (Za nikanje. — Zadnji požar.) Zdaj, ko je vriš in dementovanje na moj zadnji dopis potihnilo, oglasim se zopet. „Laibacherica“, „Novice“, „Slovenec“, g. učitelj Sadar, in kaj vem, kdo še, vsi vprek trudili so se v po- pravkih. Toda kaj je finale? Gospod S. sam potrjuje n e d o l o č n o in le splošno objavljeni faktum; vredno se mu zdi le še pristaviti ne- ktera natančnejša določila gledé časa in pro- stora omenjenega dogodka. „Ne v šolski sobi, pravi, pač pa v šolskem poslopji.“ Mogoče, da je hotel s tim moje „v p r i č o u č e n c e v“ za- vrniti, ni pa pomislil, da je tikoma pred od- prtimi vratmi šolskih sob tudi „v pričo.“ Po- gladiti hoče hrgo morebiti tudi s tem, da ime- nuje le „razbesedenje“, kar se je dečkom, ki so menda sekundantovali, zdelo nekako pretenje. Kakošno „razbesedenje“ je to bilo, kaže najbolje pritožba razžaljenega součitelja do okrajn. šolsk. sveta v Kranji. Različne misli učencev in učitelja S. v tej zadevi izvirajo iz različnega vtisa, ki ga je dogodek naredil. To je prav naravno in psihologično: kar se je rahleje čutečim dečkom zdelo za huje, to je g. S. imel le za navadno „razbesedenje.“ No, de gustibus non est disputandum; kaj je večja ali manjša nespodobnost, in kje so njene meje, to čuti, spoznava in meri vsakter po svoji lastni omiki in izobraženosti. Viditi je, da tudi g. Sadar pri ovem splošnem pravilu izjeme ne dela.

O zadnjem požaru v Loki se je že mnogo poročalo, ne brez napačnosti. Zgorela je samo pri Vilfanovi hiši streha, ker k sreči

tudi turške Eve novošegno obleko in prostost, ker se navadno že tudi možje po novem obla- čijo, toda Turčin je praktičen človek, nekoliko judu podoben, denar mu ne gre spod palca, zlasti za druge ne, sam si že še privoščí. Dobro pozna ženskino gizdavost, da je nenasitljiva, kadar se ji pomoli mazinec, zgrabi ali vsaj počasi poprijema celo roko ter je ne spusti z lepo nikakor — in po tej nenasitljivi ženski gizda- vosti in zapravljenosti se končujejo najboljše in premožniše hiše, mož postane prav rob in služen, ves denar za ženine neumnosti in be- darije izdaja, dolgove dela, dokler jih zamore, potem pa je nesreča strašna v hiši itd.

Turčin ni bedast, ne prodaja se v sužnost ženi, temuč on ima ženo ali žene v sužnosti, on hoče glava biti in to je naravno in pravo — zatoraj ne dá ženam obleke premeniti, ne v góstije (po vaše visite) hoditi in gostij spre- jemati ter denar trositi, drag čas pa — ubijati brez dela. Mnogi evropejski možje naj bi v tem Turka posnemali, pa bi bili srečni do smrti, ko so zdaj morda popolno nesrečni zaradi ženine zapravljenosti. (Konec prih.)

je bil ogenj hitro zadušén, če tudi se je prožil na nižje, z deščicami krite strehe, in na druge vnetljive stvari. Znani so Ločani ko izvrstni, neustrašljivi gasilci, ki iz prave človekoljub- nosti in lastnega nagiba, brez komande, svo- jemu bližnjemu radi pomagajo v nevarnosti. Toda kdo bi hotel grajati nasvete in prizadeve nekterih mestnih odbornikov za ustanovljenje „požarne brambe“, ko bi taka naprava le bila brez postranskih namenov nemčurske propa- gande? Ali krogi, ki se za „požarno brambo“ poganjajo, nam za to dajejo malo poročstva, in tako bi društvo, osnovano na taki nenaravni podlagi, imelo kal razdora in pogina že od začetka v sebi. Le čisto narodna, in po nrav- nem čutu utrjena vravnava bi zamogla dati takemu humanitarnemu društvu dosti trdno podlago, nikdar pa ne sama uniforma, „bur- ševsko paradiranje“, ali kterakoli si bodi sama zunanost.

Rekel sem, da so Ločani pridni, pa tudi razumni gasilci; vendar ne vem, če bi se moglo to od njih še trditi, ko bi se nekteri, po uni- formi, komandi in posebni uredbi zbrani za ta posel poklicane čutili, zlasti če bi se kazal pri njih protinarodni duh. Naj toraj skrbi mestni zastop za dobro uredjeno gasilno o r o d j e, da bo v sili kaj v roke vzeti, po- tem se mestu ne bo treba naslanjati na ptujo pomoč. V rešenje časti županove moram opom- niti, da se Vam je k r i v o p o r o č a l o o raz- sušeni brizgalnici*, ker takoj v začetku ognja bili ste dve pripravljeni in ste v krepkih in razumnih rokah prav dobro služile, ter ogenj ukrotili vsaj dve uri prej, preden so prišli ljubljanski gasilci, — katerih urna pripravlje- nost je sicer vse hvalevredna, — vendar če se boste v tacihi slučajih obračali še le v Ljub- ljano za pomoč, potem Loki žalostna majka!

Iz spodnje Idrije. 1. decembra. (S puško ne igrajte!) Naj naznanim bralcem „Slovenca“ dogodbo, ktera se je 23. novembra v gorenji Kanomlji pripetila. Dne 22. listopada je neki posestnik z gorenje Kanomlje svoje ženitovanje pri Fari v gostilnici pri Urši Kenda imel. Po stari navadi pridejo tudi drugi bližnji tistega kraja v gostilnico pit ali šeškat. Pa ker so nova vina, se ve, da ne fabricirana, ampak iz grozdja, imajo tudi svojo pravo moč, zato se je bil neki fant opijanil in je hotel svojega očeta tepsti, pa mu drugi tega grdega dela niso dopustili.

Drugi dan 23. t. m. vzame fant svojo puško in gre od doma proč kake pol ure hoda do soseda, dene puško v peč, ktera se rabi za sadje sušiti, gre v izbo in se na peč vleže. Ko med tem neki 15 let star pastir puško zagleda, jo v roke vzame, menda, da bi se ž njo igral. Ko dekleta, ki so v grapi prale, to vidijo in tudi zapazijo, da je v norčiji v nje meril, ga svare in ena mu reče: „Fant, deni puško iz rok! S tem se ni norčevati.“ Ko se pa doli pripogne, da bi perilo v roke vzela, naenkrat počí in strel zadene drugo deklo, ktera je stala tako nesrečno v glavo, da je v 5 minutah mrtva obležala. Dvakrat so oče tega svojega sina vojaščine oprostili, morda bi bilo boljše, da bi taki sin kaka 3 leta šel k vojakom, da bi se pokorščine naučil? Očetje in matere, kateri imate neubogljive otroke, le nikar jih ne oprostujte, s tim jim bote še dobro storili, ker se bodo pri vojakih navadili pokorščine. (Do koprola gotovo; če tudi do očeta in mate? Vred.)

*) To se ni poročalo nam, ampak „Laib. Tagblattu“, po katerem smo posneli reč, da bi jo zvedili Ločani in jo popravili, ker se je nam zdela neverjetna. Vred.

Ta je tudi čudna. V Hamburgu in v Mo- gunciji (in Mainz) vedo za naše boljše kmete in za boljše prebivalce, da jim pošiljajo po pošti tako prijazna vabila na loterijske loze, ki bi jih, če bi v našem jeziku tizkana bila, gotovo več zmotila, da bi svoj denar v ptuje dežele pošiljali in zametovali. (Da vaša imena v omenjenih krajih vedó, ni tako čudno, kakor se vam dozdeva. Bankirji v imenovanih mestih namreč za vsakih 100 naslovov, ki se jim po- šljejo, nekaj plačajo (pravijo, da 2 gold.). V raznih krajih se tedaj najdejo ljudje, ki to vedo in si hočejo s tem prislužiti nekaj gold., da na list spisujejo imena posestnikov in jih pošljejo v Mogunc ali Hamburg, od kodar jim potem po pošti dojdejo razni lozi na ponudbo. V nekem kraju zapisovali so celo šolske otroke, samo da je bilo več imen in več goldinarjev. Da pa ti lozi ne morejo biti nič vredni, priča že to, da jih tako brez skrbi in brez vsega zavarovanja pošiljajo po sveti ter se ne zme- nijo, če se tudi vsi pogubé. Bodite tedaj pa- metni in ne kupajte takih lozov; papir za tabak prižigati in za druge take potrebe do- bite doma bolj po ceni. Vred.)

Iz mariborske okolice. 30. nov. Dva nova „viteza krahovca“ ste že bili ome- nili v 138. št. „Slovenca“. Ker je reč zdaj že nekoliko bolj jasna in gotova, naj Vam o ti zadevi nekoliko več dat podam*). Ves ta prigo- dek stranko ustavovernežev v pravi podobi zopet kaže, ker od posameznih njenih delov, iz katerih je sestavljena, se dá na celoto skle- pati. Gospod Brandstetter je bil pred kakimi 15 letimi profesor v takrat še obstoječem „Kadeteninstitut-u“ blizu Maribora. Kake male pol urice od tje leži na znožji pohorskem ne- kdanja grajščina grofa Oršiča, ki je zapustil svojo suprugo, odšel Bog ve kam in umrl. Vdovo njegovo je snubil profesor Brandstetter, in ž njo postal grajščak. Od profesure se Br. poda na politično polje. Iz začetka ni bil ni- kakor tako hud sovražnik cerkve in našega naroda, veliko več mu je njegova vljudnost mar- siktero srce pridobila. Spominjam se še, da je pri svoji prvi kandidaturi v mariborskem mestu zmagal s pomočjo naše narodne stranke, ker je obljubil, da bo tudi njene pravične želje branil in zagovarjal. Ali on ni ostal mož be- seda. Seidl Konrad, strastni naš sovražnik, ga popolnoma objame in ga obrne v hudega usta- voverneža in zatiralca naše vere in narodnosti. Seidl je bil prav za prav njegov inštruktor.

Od zdaj sta Seidl in Brandstetter vso okolico mariborsko strahovala, eden na desni strani Drave, drugi na levi. Na levi strani je Seidl pobral vse službe po treh farah, pred- stojnik, šolski okrajni nadzornik itd. do pred- sednika okrajnega zastopa, v svoj žep; na drugi strani je isto delal Brandstetter, kateri pa je še imel za svojega adjutanta znanega „paverskega“ Wretzl-a, ki je precej bogat in ima mnogo vpljiva med okoličani. Wretzl je viditi nedolžna dušica in po njegovih besedah „sicer katoličan“. Bil je oslepljen po časti, ker sta njegovo „paversko“ slavo hlepnost šegeta- la „par nobile fratrum“ Seidl in Brandstetter. Zadnji čas je celo po njunem prizadevanji dobil za vidna in nevidna dobra dela in zasluge zlato medaljico. Tako je ta nesveta trojka pašarila po vsi okolici, in delala očitno in javno za Nemčijo, brez ktere po njih mislih ni sreče na zemlji.

Pri tej komediji napoči glas o „krahu“ Brandstetterjevem. Ta je kupil neko posestvo,

*) Zarad preobilnega gradiva v zadnjem listu zakasnjeno. Vred.

na katerem je boje skrita bila cinkova ruda. Brandstetter postavi tam z dragim denarjem velikansko poslopje z visokimi dimniki za rudo, — z onim denarjem, ki ga je na posodo jemal pri svojih znancih. Pa kakor imajo Gradčani velikansk studenec na Glaciji postavljen, ki vodo meče, — ktere pa Gradčani nimajo — tako je imel Br. veliko tovarno, pa cinka ni najti bilo. Od tod je potem prišel imenovani krah. Koliko znesó pasiva, se ne dá še zdaj določiti, nekteri pravijo 300.000 do 500.000 gold. V to je, se ve, tudi vpleten Seidl, „paverski“ kmet in tudi še več drugih je po tem ob mnogo prišlo. Državni pravdnik v Celji je poslal dopis predsedniku drž. zbornice, iz ktere ga posnamemo, da se dovoli sodnijsko preiskovanje o tej zadevi. Prijeli so ga zaradi goljufije in ponarejevanja podpisov na menjicah. Kakor sem danes zvedel, je popotoval Brandstetter spremljan od dveh nepoznatih gospodov v Celje — ričet jest. —

Od Drave, 30. novemb. — Nedavno najdem v kavarni v Ormužu precejšnje število učiteljev, znanih in neznanih gospodov. Zbrali se so, da bi napravili svoj „servus“ novemu inšpektorju g. H. in volili tretjikrat zastopnika v okrajni šolski svet. Tedaj že tretja volitev? pa zakaj? — Pst! jezik za zobmi, da nam vrli „Slovenec“ spet v Ahčinove kremplje ne pride. — Slovenec pa ostane sirota tlačena na lastni zemlji. —

Pa pri vsem tem menda le ne bode odveč, če od druge strani enmalo za kulise te komedije pokukamo, da svet izve, kakšen duh se sedanje dni semtertje po slovenskih šolah šopiri. — Ko je dosedanjemu zastopniku g. Sch., ki je „nebodigatreba“ — zastaran nemčur, čas slave dotekel, se je narodna večina učiteljev ormuškega okraja ojačila in si dala besedo, da hoče na vsak način, naj velja, kar hoče, narodnega zastopnika v okrajni šolski svet voliti. Prav tako! Ko bi se le Slovenci enkrat zavedeli in povsod le Slovenci volili — o! — nemčurstvu bilo bi že zdavnej odklenkalo; sedaj pa, ko zaslepljeni Slovenec rajši tujca nego domačina k časti povzdiguje, se tudi tujec na slovenski zemlji šopiri in ubogega Slovenca tlačí. Slava torej narodnim učiteljem ormuškega okraja v tem oziru! — Ali v dnu srca nas je zbolelo, slišati, kako nekteri ravno slovenski učitelji glavnemu faktorju narodnosti — duhovščini — semtertje zlobno nasprotujejo in vsemogoče nepotrebne opovire delajo. Komu bi se ne užalilo, slišati učitelja očito se pobahati, češ, če bode izvoljen, bode duhovnom eno zagodel? „Dem Sp. werde ich schon leuchten, wenn ich in den Bezirksschulrath komme“, se je v družbi zagrozil nek nadučitelj. (G. Sp. župnik v O. je duhovni ud okrajnega šolskega sveta.) Pa g. učitelji so pri prvi volitvi tega gospoda prezrli in g. Š. učitelja pri Sv. volili, a kaj, ko ga deželni šolski svet ni potrdil! Volili so torej drugokrat in sicer g. K. nadučitelja v Sr. In temu gospodu je začel greben rasti; že je pšice koval za neko druhal, „že študiral, kako hoče nekterim jim „ham-leuchten“, pa — oh nesreča — nagloma je zdrčal iz visočine svojih domišljij v prepad prejšnje ničlosti; tudi on ni bil potrjen in na tihem si je marsikteri škodoželjno roke menceal, češ, prav tako — ošabna glava naj se malo oklesti. In volili so pretečeni četrtek spet, torej že v tretje in zvolili g. K. učitelja pri sv. L. In tako volijo in zbirajo in ugibljejo in bodo menda ugibali tako dolgo, dokler vladi povoljnega pogodili ne bodo. — Prava komedija — kaj ne? K. M.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. decembra.

(Iz seje deželnega odbora 27. novembra.)

Predlogu pomnoženega krajnega šolskega sveta iz Fare pri Kostelu se pritrdi, da se izvoli sedanjí učitelj Jernej Kimovec iz Roba za definitivnega učitelja na ljudski šoli pri Fari. — Na podlagi odpisa kranjske kmetijske družbe se sklene, deželnemu zboru v prihodnji sesiji predlagati, naj ne sklene tega, da bi se že zdaj stroški za povračilo škode oziroma stroški za obrambo razširjanja trtne uši (*Phylloxera vastatrix*) plačevali iz deželnega zaklada, marveč, da naj se plačujejo ti stroški iz državne kase. — Župniku v Žalni izreče deželni odbor priznanje in zahvalo za njegovo podporo pri delanji ceste iz Grosupljega proti Krki. — Prošnji dveh krajnih šolskih svetov za povikšanje učiteljskih plač se vrnete deželnemu šolskemu svetu s tem, da se natanko poizvé in preišče, je li z ozirom na krajne razmere neobhodno potrebno, da se ti plači povišate. — Na deželni šolski svet se obrne deželni odbor tudi zaradi tega, da mu napravo kake nove šole vselej prej naznani in navede okoliščine o njeni potrebi ter pove stroške za učiteljsko plačo. — Prošnja vrhniškega župana gospoda Jelovška za odvezo županovanja se ni mogla vslišati. — Županstvu občine Mavčiče se dovoli volitev novega občinskega zastopa. — Prošnja občine črnomeljske za povračilo kordonskih stroškov se izroči in priporoči deželni vladi v primerno rešitev. („Nov.“)

(Slovensko gledišče.) Žaloigra „Edda“ se je igrala zopet odlično, zlasti glavne naloge so bile v spretnih rokah. Kar nas posebno veseli, je to, da danes z lahko vestjo pohvalimo gospico Ledarjevo, predstavljalko glavne naloge. Naravnost rečeno: nikakor nismo pričakovali pol tega, kar nam je gospica podala. Naloga „Edda“ je težka, treba uma in fizičnih moči, da se vplivni in živahni prizori ne vtopé v enoličnost. Zato se nam je zdel napredek gospice Ledarjeve že v teden dni velikansk in to nam zbuja prijetno nado, da v gospici tiči vendar-le talent in da se zamisli v nalogo, ktero ima slikati, če ima le resno voljo. Burna pohvala, ki ji je donela iz vseh prostorov, je bila tedaj po vsam zaslužena. — Gospica Podkrajškova igrala je, kakor navadno, namreč odlično, prav tako gosp. Kocélj; g. Schmidt je dobro in nalogi primerno govoril in igral, le malo preveč se je zvijal, „Karpezan“ je, kakor sam pravi, surov vojak, tedaj ne navajen po salonih se gibati. Hvalevredno je tudi g. Š. Paternoster izpeljal svojo izdatno nalogo. Neprebavljiv je bil le prizor boja h koncu igre, namreč tak, da je zbudil smeh; to se pač pravi boj karikirati ali persifrirati. Upamo, da takega „boja“ v resnih igrah ne bomo več videli.

Razne reči.

— Katoliško društvo napravi 12. t. m. v svojih prostorih v Virantovi hiši tombola. Dohodki so namenjeni za ubožne. Začetak o 1/2 6.

— Lloydov parnik „Trapizonda“ je na obrežju turškem pri Monastiru, kjer je pred viharjem zavetja iskal, obtičal. Mornarji so se rešili, ladija pa je zgubljena.

— „Politik“, ki je bila pred dvema letoma na Ruskem prepovedana, sme se tam zopet naročevati.

— O Brandstetterju piše „N. fr. Pr.“ da Seidl se je cel teden trudil reč brez sodnije vravnati; ko je pa videl, da to ne gre, jo je naznanil celjski sodnji in naznanilu svo-

jemu pridjal lastnoročno pismo Brandstetterja, v katerem prijatelju naznanja, kaj je storil in ga prosi, da bi potrdil svoj podpis. Največ bodo pri Brandstetterju zgubili obrtniki, ki za večletno delo ne dobé nobene odškodnine, ker premoženje še za vknjižene dolgove ne bo zadostilo. Brandstetter je rekel, da zgube njegovih upnikov bo kriva sodnija, ki ga je zaprla in mu s tem vzela priliko, svoje rudokope prodati. Zagovarjal ga bo dr. Holzinger, ki je višjo sodnijo že prosil, da bi se Brandstetter iz zapore izpustil.

— „Vaterlandov“ odgovorni vrednik g. Innthal je zaradi nekega spisa o znanih dogodkih v Brnu obsojen na 4 mesece zapore; tudi zapade 150 gold. kavcije.

Eksekutivne dražbe.

7. dec. 3. Jan. Dormiš-evo (6060 gl.) na Vrhniki. — 3. Jan. in Marije Radovine-eve iz Radovinec (900 gl.) v Metliki. — 3. A. Hervabin-avo iz Gorenjega Semena v Bistrici. — 2. Jan. Hočevar-evo iz Črneče vasi (320 gl.). — 2. Jan. Koretič-evo iz Brloga (820 gl.), obe v Kostanjevici. — 2. Jernej Čez-evo iz Šent Mihela (1207 gl.) v Senožečah. — 2. Jak. Klepe-evo iz Cerkvišča (2934 gl.) v Metliki. — 2. Jože Zupančič-evo iz Mihovega (392 gl.) v Kostanjevici. — 2. Jože Grl-ovo iz Harij. — 3. Aleks. Jenko-vo iz Trnovca. — 2. Jože Srpan-ovo iz Dolenjega Semena (3500 gl.), vse v Bistrici. — 2. Nace Muha-vo iz Vel. Ubelska (1325 gl.) v Senožečah. — 2. Fr. Jurgadič-evo iz Groblja (870 gl.). — 2. T. Jalove-evo iz Šutne (865 gl.). — 2. J. Kodric-evo iz Vrhovske vasi (350 gl.), vse v Kostanjevici. — 2. Franje Pink-ove iz Prval (630 gl.) v Senožečah. — 3. Mart. Režek-ovo iz Bojanje vasi v Metliki. — 3. Jan. Brožič-evo iz Jesena v Bistrici. — 1. Ljudovike Polak-ove (2190 gl.) v Trzinu. — 1. Jan. Dežman-ovo iz Zagorice (1419 gl.) v Radoljci. —

Telegrafične denarne cene 3. decembra.

Papirna renta 69.35 — Srebrna renta 73.50 — 1860letno državno posojilo 112. — Bankine akcije 926 — Kreditne akcije 204.80 — London 113.20 — Srebro 105. — Ces. kr. cekini 5.33 — 20Napoleon 9.06 1/2.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	2.60	1.70	1.30	1.05	1.65	1.70	1.30
v Kranji	2.50	2.00	1.40	0.90	1.60	1.45	1.30
v Loki	2.80	1.80	1.35	1.00	1.60	1.60	1.50
v Novomestu	2.50	1.70	1.50	0.90	1.60	1.45	1.40
v Sodražici	3.00	—	—	1.00	1.60	1.80	1.50
v Mariboru	2.35	1.95	1.65	0.95	1.55	1.40	1.55
v Ptuj	2.30	1.75	1.50	0.95	1.25	1.30	1.70
v Celji	2.40	1.92	1.65	1.25	1.60	1.40	1.35
v Celoven	2.65	1.80	1.45	1.00	1.50	1.70	1.00
v Trstu	2.90	1.85	—	1.00	1.80	—	—
v Zagrebu	2.15	—	—	0.90	1.25	—	—
v Varaždinu	2.00	1.65	—	—	1.20	2.20	—
na Dunaju	2.80	1.85	—	1.20	1.45	—	—
v Peštu	2.40	1.70	1.50	1.15	1.60	—	—
v Pragi	2.65	2.15	1.70	1.30	—	—	—
v Gradcu	2.65	1.00	1.70	1.05	1.50	—	—

V zalogi Mart. Šuligoja

v Čepovanu pri Gorici

se dobivajo najboljši konjski, volovski in čevljarski žebli, podkvice za čevlje, noži, nožički in kosirji (favči) razne velikosti po jako nizki ceni.

Naročila se točno izvršujejo. (85-2)